

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рж1 к 3/2022
28.10.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, судија Бата Цветковић, у предмету предлагача АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Миловановић, адвокат из ..., одлучујући о жалби предлагача, изјављеној против решења Апелационог суда у Београду Р4-К 2/22 од 04.07.2022. године, у предмету заштите права на суђење у разумном року, након спроведеног испитног поступка, донео је дана 28.10.2022. године

РЕШЕЊЕ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба предлагача и **ПОТВРЂУЈЕ** решење Апелационог суда у Београду Р4-К 2/22 од 04.07.2022. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев предлагача за накнаду трошкова поступка.

Образложење

Предлагач је преко пуномоћника дана 12.08.2022. године поднео Врховном касационом суду, а преко Апелационог суда у Београду, жалбу против решења Апелационог суда у Београду Р4-К 2/22 од 04.07.2022. године, којим је одбијен приговор ради убрзања поступка у предмету Апелационог суда у Београду Кж1 бр. 734/21, као неоснован. У жалби је наведено да се иста подноси због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Одлучујући о жалби на основу одредаба чл. 16, 18. и 20. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“ бр. 40/15) и члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник СРС“, бр. 25/82, „Службени гласник РС“, бр. 6/15), Врховни касациони суд је испитао побијано решење применом одредбе члана 386. у вези члана 402. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, са изменама) и закључио да је жалба неоснована.

О жалби је одлучивао судија одређен Годишњим распоредом послова у суду у смислу одредбе члана 16. став 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, којом одредбом је предвиђено да председник непосредно вишег суда може Годишњим распоредом послова да одреди једног судију или више судија да, поред њега, воде поступак и одлучују по жалбама.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тач. 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Из списка предмета произилази да је Више јавно тужилаштво у Београду поднело оптужницу КТ 875/10 од 19.04.2011. године против пет окривљених, међу којима и

овде предлагача АА, због извршења више кривичних дела разбојништва и то претежно у саизвршилаштву (члан 33. Кривичног законика). Против наведене оптужнице (примљена у Виши суд дана 29.04.2011. године) изјављени су приговори, који су одбијени као неосновани решењем Вишег суда у Београду К. бр. 447/11 – Кв. бр.3546/11 од 07.09.2011. године.

Из детаљног извештаја Апелационог суда у Београду Р4 К 2/22 од 30.06.2022. године, који је саставни део списка предмета, произилази да првостепени суд није био у дужем периоду неоправдано неактиван. Стоји чињеница да је било периода када се главни претреси нису одржавали, јер су нужно морали бити одложени, али из разлога, који су били ван моћи поступања суда у току поступка. Наиме, на основу података из извештаја утврђено је да је у овом предмету Виши суд у Београду показао потребну ажурност, како у првостепеном поступку, тако и у поновљеном поступку (након укидања прве првостепене пресуде), те да је и другостепени суд у жалбеном поступку такође поступао ефикасно и ажурно, јер су предузимане све мере и радње, на које је суд по закону био дужан, како би се поступак окончао у што краћем року, тако да није било неоправданих дужних периода неактивности у раду суда. При томе, суд је предузимао мере ради обезбеђења присуства окривљених, њихових бранилаца, као и сведока, а у једном периоду је постојала и објективна немогућност поступања због обуставе рада адвоката. Такође, списи предмета су више пута достављани другостепеном суду ради одлучивања о жалбама на првостепена решења, а постојала је и објективна немогућност због ванредног стања услед епидемије изазване корона вирусом, због чега су неки од окривљених и бранилаца били спречени да присуствују главном претресу пред првостепеним судом, па и на претресу пред Апелационим судом у Београду. У овом конкретном поступку, првостепена пресуда је била укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, а у поновљеном поступку поступајући председник већа је заказивао главне претресе у роковима од месец, односно два месеца.

Такође, из списка предмета произилази да су у току поступка били неодржани главни претреси и због спречености поступајућег председника већа, као и судија поротника, међутим, у конкретним случајевима, радило о оправданим разлозима здравствене и службене спречености. Суд је главне претресе заказивао редовно и у краћим временским размацима и предузимао све мере и радње на које је по закону дужан, како би се поступак окончао у разумном року (наредбе за довођење, провере на терену, наредбе за привођење, одређивање притвора, раздвајање поступка, новчано кажњавање).

Из списка предмета произилази и да су окривљени АА, овде предлагач, као и његов бранилац, често били одсутни са главних претреса, иако су били уредно позивани. Одсуство браниоца правдано је документацијом везаном за његово здравствено стање. Окривљени АА више пута није приступио на главне претресе и на два припремна рочишта, која су одлагана управо због његовог недоласка и недоласка његовог браниоца. Ради обезбеђења присуства окривљеног АА, издаване су наредбе за принудно довођење. При томе, ни други окривљени се нису одазивали на позиве суда, због чега су издаване наредбе за принудно довођење, а велики број главних претреса је одлаган због недоласка окривљеног ББ у односу на кога су предузимане законске мере ради обезбеђења присуства на главном претресу – издаване су наредбе за принудно довођење, а како није био доступан на адреси познатој суду, дана 30.09.2015. године донето је и решење о одређивању притвора по законском основу из члана 211. став 1. тачка 1) ЗКП, те је наређено издавање потернице, а потом је дана 25.01.2016. године

одређено и суђење у одсуству. Наведени окривљени је екстрадиран из Словеније дана 09.05.2018. године.

Одредбом члана 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да се при одлучивању о правним средствима којим се штити право на суђење у разумном року уважавају све околности предметног суђења, пре свега, сложеност чињеничних и правних питања, целокупно трајање поступка и поступање суда, јавног тужилаштва или другог државног органа, природа или врста предмета суђења или истраге, значај предмета суђења или истраге по странку, понашање странке током поступка, посебно поштовање процесних права и обавеза, затим поштовање редоследа решавања предмета и законски рокови за заказивање рочишта и главног претреса и израду одлуке.

Имајући у виду све чињенице и околности овога случаја, по налажењу Врховног касационог суда, правилно је поступио Апелациони суд у Београду када је одбио приговор предлагача АА ради убрзања поступка у предмету тог суда Кж1. бр 734/21, као неоснован. По ставу Врховног касационог суда жалба предлагача је неоснована, предлагачу није повређено право на суђење у разумном року, јер суд није био неактиван и није дошло до дужег трајања поступка, који би се евентуално огледао у неактивности и неефикасности суда.

По налажењу Врховног касационог суда, неспорно је да се, приликом оцене да ли је конкретан кривични поступак вођен у разумном року или не, треба узети целокупан период трајања поступка, односно од доношења решења о спровођењу истраге, а што је у конкретном случају преко 12 година, те да кривични поступак у овој кривичноправној ствари још није окончан, обзиром да је још увек у току поступак пред жалбеним судом – Апелационим судом у Београду (поново заказан главни претрес за дан 15.11.2022. године), али оно што је евидентно према стању у списима, то је да је поступак покренут против већег броја окривљених, за већи број кривичних дела, која су окривљенима стављена на терет, да су судови требали да расправе и оцене низ сложених чињеничних питања и спроведу обимнији доказни поступак.

По ставу Врховног касационог суда, судови су показали марљивост у настојању да се главни претрес одржи, заказујући га у краћим временским размацама и предузимањем свих мера, на које су законом овлашћени, како би се обезбедило присуство окривљених у поступку. Како са главног претреса нису увек изостајала иста лица, већ по неколико окривљених и неколико бранилаца, суд није био у могућности да према свим окривљенима примени драстичније мере обезбеђења присуства. По ставу овог суда, окривљеном АА, било је у интересу да се поступак што пре оконча, али је он својим понашањем допринео његовом дужем трајању. Наиме, главни претреси су неколико пута одлагани управо због изостанка окривљеног или његовог браниоца, иако су били уредно позвани, због чега је суд наредио да се окривљени принудно доведе. Иако су неки од тих изостанака правдани здравственим разлозима, чињеница је да је до одлагања главног претреса дошло услед разлога који се њега тичу, а који се не могу ставити на терет суду.

До повреде права на суђење у разумном року може доћи само ако је за неразумно трајање кривичног поступка претежно одговоран суд. Само она одлагања за која се држава може сматрати одговорном могу оправдати налаз да је прекорачен разумни рок (пресуда Европског суда за људска права Наріјало против Хрватске од 13. новембра 2003. године). Од странке у поступку се очекује да покаже ажурност у предузимању процесних радњи које су за њу релевантне и да се уздржи од таквих одлагања, али се од окривљеног не може очекивати да активно допринесе убрзању поступка који може довести до његове осуде. Ипак, поступци подносиоца могу

представљати објективну чињеницу која се не може приписати судовима, што се мора узимати у обзир при одређивању да ли је поступак трајао дуже од разумног рока. Да би се позвао на повреду права на суђење у разумном року, подносилац се сам мора понашати у складу са правилима поступка које оспорава. Овакав став произилази из судске праксе Европског суда за људска права који је констатовао да је обавеза појављивања пред судом суштински елемент кривичног поступка, осим у случајевима више силе или тамо где постоји легитимно оправдање и незамисливо је да подносилац има користи од своје одлуке (избора) да побегне од правде (пресуда Sarı против Турске и Данске од 08. новембра 2001. године).

При томе, мора се имати у виду и да је рад судова за време ванредног стања редукован на тај начин што су се, у складу са Закључком Високог савета судства бр. 119-05-132/2020-1 од 18.03.2020. године, одржавала само суђења која не трпе одлагања у предметима у кривичној и грађанској материји који су таксативно наведени у Закључку, па се непоступање суда у том периоду може сматрати оправданим.

Неосновани су наводи жалбе предлагача АА, поднети преко пуномоћника којима се указује да решењем Апелационог суда у Београду које се жалбом побија није одлучено о дужини трајања целокупног кривичног поступка, имајући у виду да суд у образложењу решења констатује да целокупан поступак укључујући и истражни траје 12 година, а да је извештај о поступању у предмету започет од 19.04.2011. године када је Више јавно тужилаштво у Београду поднело оптужницу КТ 875/10 од 19.04.2011. године.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је оценио да је жалба неоснована, па је применом члана 18. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року, одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је одбио захтев предлагача за накнаду трошкова поступка, применом одредбе члана 153. став 1. Закона о парничном поступку у вези са чланом 30. Закона о ванпарничном поступку, имајући у виду да предлагач није успео у поступку по жалби, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

Судија
Бата Цветковић, с.р.

Поука о правном леку:

Против овог решења није дозвољена жалба у смислу члана 21. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић